

Poduk za življenje, pot k premoženju.

Iz „zlatih bukev“ prestavil Juri Pajk.

(Dalje.)

Marsikdo pravi: To bi bilo pač žalostno, ko bi si celó nič počitka ne privoшил? — Na to ti, ljubi prijatelj, odgovorim tako-le: Rabi svoj čas dobro, ako si hočeš počitka pridobiti; ker pa veš, da minute varen nisi, ne zamudi ure. Počitek je čas, v katerem se marsikaj koristnega dovršiti dá. Počitek si priden človek pridobi, lenuh pa nikdar. Življenje s počitkom in življenje s postopanjem, je dvoje. Veliko jih je, ki bi radi brez dela živeli, pa pridejo sčasoma na kant. Nasprotni pa delo napravi veselje, premoženje in spoštovanje. Beži pred veseljem, in veselje bo za tabo hitelo. Pridna predica ima dvoje srajc; kar sem lastnik ovce in krave, mi vsakdo dobro jutro voši. V delavnosti moramo pa tudi stanovitni biti; gostači, ki se vseskozi selijo, drevesca, ki se vedno presajajo, ne rastejo nikoli tako veselo, kot če bi bile na enem mestu ostale. Trikrat seliti se, je toliko kot enkrat pogoreti. Hočeš svoje opravila dobro opravljene imeti, opravi jih sam; jih hočeš slabo oskrbljene imeti, daj jih družim opraviti.

Znano je, da okó gospodarjevo več opravi, kot obe roki. Če nimamo skrbí, nam več škoduje, kot če nimamo vednosti. Kdor na svoje ljudi ne pazi, mošnje odprto ali prazno nosi.

Preveč zaupanja na druge, je že marsikterega spravilo na beraško palico. V posvetnih rečeh pridemo z nezaupanjem dalje kakor z zaupanjem. Kdor se sam oskrbuje, je dobro oskrbljen. Hočeš dobrega služabnika imeti, služabnika, da ti bode vse opravila prav po volji oskrbel, oskrbi se sam.

Majhen pogrešek, večkrat veliko škode napravi. Zavoljo enega zgubljenega žeblja včasí kónj podkev zgubi; ko mu podkve zmanjka, se pokvari cel, s konjem pa jezdec. Vse to bi se ne bilo zgodilo, ko bi bil jezdec ob pravem času na podkve pazil.

Z delavnostjo in skrbjo pa se mora še zmernost družiti, ako hočeš, da pridnost dobiček donaša. Kdor ne zná ravno tako dobro hraniti kakor zaslužiti, ta se zná celo svoje življenje truditi, pa bo vendar kot revež umrl.

Mastna (tolsta) kuhinja napravi kumern testament. Kakor pridobljeno, tako zgubljeno; nektero premoženje se je že stopilo (prešlo), kar so žene pri kavi in čaji na šivanje in štrikanje, možje pa pri punču in kvartah na žago in kladvo pozabili. Hočeš k premoženju priti, moraš na varčnost ravno tako gledati kot na zaslužek. Amerika Španjcov z vsem pridobljenim zlatom ni obogatila, zakaj stroški so bili vedno večí kot dohodki.

Pregovor pravi dalje: Ena sama slaba navada stori več stroškov kot dva otroka. Varujte se tako imenovanih majhnih stroškov; — majhen potok naredi veliko vodo in povodinj; — dostikrat je majhna razpoka kriva, da se ladija utopi. Nasledek dobrih jedil je večkrat beraška palica. Norci drže odprte mize, pametni možjé pa jedó iz njih. (Dal. prih.)

Zgodovinske stvari.

Še druga beseda o gornjo-mokronoški kapelici.

Vpraša lahko mnogo ljudi, odgovarjati mora v zadnje vendar le eden; nekaj odgovora pa bo še zamogel dati. Prvič: Kapelica sv. Mihaela še zdaj stoji na gornjem Mokronogu zraven stare farne hiše, pa za četrto ure deleč od cerkve sv. Petra. Tista kapelica je bolj novega zidanja, in je zdaj že tudi opuščena; rabi

se namreč za vinski hram. Dokler je bila farna cerkev še pri sv. Petru, so farmani stali v stari farni hiši; ker je bila pa cerkev sv. Petra predeleč za vsakdanje sveto opravilo, zatoraj so imeli bližnjo kapelico sv. Mihaela v rabo. Tedaj to nič ne zadeva že dostikrat omenjene stare opuščene kapelice, ki je tik cerkve sv. Petra. Kapelica Matere Božje pa, ki jo Valvazor tudi še zna na Trebelnem, je v sedanjo farno cerkev prezidana, ki je zdaj posvečena sv. Križu. — Drugič. Tisti Sončar, o katerem ljudje govorijo, ni drugi kakor Volbenk Jakob Sonce, ali njegov prednik ali naslednik, ki je v Valvazorjevih dneh (glej III. zvez. str. 425 Valvaz. bukev) imel gornjo-mokronoško grajščino v lasti. Še zdaj se Sončni marot imenuje kmetija, ki je kacic 50 stopinj pod cerkvijo sv. Petra, in je bila pred malo leti odkupljena od gornjo-mokronoške, ali po sedanjem od otoške grajščine. — Tretjič. Kar se tiče stare kapelice poleg sv. Petra v gornjem Mokronogu, njena podoba nikakor ni bizantinska, kakor sem že uni pot dokazal: preproge na oboku so gotične šege, in po vsaki strani kažejo na novejši čas. To mojo razsodbo potrjujejo tudi drugi možje. Pred kratkem je bil pri meni ruski jezikoslovec g. Evgen Fortunatov; pokazal sem mu podobno imenovane kapelice; ali on je na prvo pričo izrekel: to ni bizantinsko. Sicer pa mora omenjena kapelica že dolgo zapuščena biti; deblo tistega bršlina, ki jo zdaj obrašča, je blizo čevlja debelo. — Če je komu mar za najstareje zidarije na Krajskem, naj pomni, da farna cerkev sv. Jurja v stari Loki je tudi iz tiste prestopne šege, ki druží romanske okrogline s špičastimi oboki, in močne čveterovoglate stebre z gotičnimi oblikami, tedaj iz 13. stoletja; in pri vsi tej starosti se malo o njej govori, marveč se toži, da je tako neokorna, neprijazna, in le gleda se, kako bi se hitreje podrla in z drugo namestila. Prav bi bilo, da bi stavbne šege spoznati se kaj bolj učili; vedili bi bolj prav kako zidanje soditi, ga bolj prav ceniti, pa tudi bolj prav popravljati. Hicinger.

Slovstvene stvari.

1. Težko sem pričakoval, kaj bo rekel Svetec o besedi lih, pa nisem nič pričakal. V pisavi se je nekoliko ogibajo in rabijo raje ravno; češ, da je una germanizem. Res pomeni lih v stari nemščini „Gestalt“, Beschaffenheit, in odtod gelich, dieselbe Gestalt, solich = so beschaffen, welich = wie beschaffen (Heyse I. 567).

Toda jez menim, da je lih ena tistih besed, ki sta jih imela v starodavnih časih oba naroda vkupaj, le pozneje so dobile pri vsakterem razne pomene, in zato ne smemo misliti, da so germanizmi, tako so naše, kakor unih. In ljudstvo jo rabi to besedo v raznih pomenih:

- a) temporalno, da naznani enočasnost dveh djanj, postavim: lih pristopili so, ko sem prišel v cerkev. Lih dvanajst je bila, ko sem v Kamnik prišel;
- b) concessio (obwohl, während), na primer: Če lih sam strada, pa mu vendar daje. Zmeraj govori, desilih nič ne vé;
- c) kaže, da se dve lastnosti čisto ujemate, postavim: Lih taki klobuk sem kupil, kakor ga imaš ti;
- d) včasí besedo bolj potrdi in omeji, ter ima zgolj adverbialni pomen, poš.: skoraj so ga ujeli, lih komaj jo je odnesel. Čakaj malo, lih zdaj bo kuhana večerja. Lih kar je bil tukaj. Lih zdaj bo prišel (alsogleich).

Tudi Vodnik jo je rabil, na primer: Deslih kmetiškega stanu, se je (Vega) vendar dobro obnašal.